

Korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej

Autor: dr Monika Miedzik

WIDE - Wider and Deeper EU

Proj. Ref. Num. 101176547

Jean Monnet Teacher Training

Co-funded by
the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Legal description – Creative Commons licensing: The materials published on the Micro2 project website are classified as Open Educational Resources' (OER) and can be freely (without permission of their creators): downloaded, used, reused, copied, adapted, and shared by users, with information about the source of their origin.

Cele szkolenia

Cel główny

Podniesienie świadomości nauczycieli na temat korzyści wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów edukacji, gospodarki, społeczeństwa i rozwoju regionalnego.

Cele szczegółowe

- nabycie wiedzy na temat podstawowych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej i mechanizmów wsparcia dostępne dla edukacji
- zrozumienie wpływu członkostwa w UE na rozwój edukacji, rynku pracy, gospodarki i społeczeństwa
- nabycie wiedzy na temat dostępnych programów unijnych dla edukacji
- nabycie świadomości korzyści społecznych i obywatelskich wynikających z integracji europejskiej
- nabycie umiejętności przekazywania uczniom rzetelnej wiedzę o UE i jej roli w życiu codziennym

Program szkolenia

Moduł 1: Wprowadzenie do UE

- 1.1. Historia UE
- 1.2. Zasady funkcjonowania UE
- 1.3. Wartości UE
- 1.4. Kompetencje UE
- 1.5. Instytucje UE

Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

- 2.1. Wpływ UE na gospodarkę, edukację, społeczeństwo
- 2.2. UE w codziennym życiu: swoboda podróżowania, prawa obywatelskie, strefa Schengen
- 2.3. Europejska inicjatywa obywatelska

Moduł 3: Programy edukacyjne UE

- 3.1. Erasmus+
- 3.2. eTwinning
- 3.3. Fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), programy regionalne
- 3.4. Jak aplikować o środki na projekty edukacyjne?

Moduł 4: Jak nauczać o UE? - warsztat

- 4.1. UE – misja (nie)możliwa? – mapa skojarzeń
- 4.2. Jakie trudności napotykają nauczyciele w nauczaniu o UE? – dyskusja
- 4.3. Cztery drogi do nauczania o UE – praca w grupach
- 4.4. Przykładowe metody i narzędzia dydaktyczne w nauczaniu o UE

Moduł 1

Wprowadzenie do Unii Europejskiej

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.1. Historia UE

1945 - 1959

początek współpracy

- 8 maja 1945 – **koniec II wojny światowej** w Europie
- 4 kwietnia 1949 – powołanie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (**NATO**) - **traktat waszyngtoński**
- 5 maja 1949 – ustanowienie **Rady Europy** (9 państw)
- 3 września 1953 – wejście w życie **Europejskiej konwencji praw człowieka**
- 9 maja 1950 – plan nowej współpracy politycznej w Europie (**plan Schumana**)
- od 9 maja 1950 obchodzony jest w Unii Europejskiej jako **Dzień Europy** (rocznica deklaracji Schumana)
- 18 kwietnia 1951 – Europejska Wspólnota Węgla i Stali (**traktat paryski**)
w oparciu o plan Schumana sześć państw (Niemcy, Francja, Włochy, Holandia, Belgia i Luksemburg) podpisuje traktat dotyczący wspólnego zarządzania przemysłem ciężkim – produkcją węgla i stali
- 18 kwietnia 1951 na mocy traktatu paryskiego powstaje **Europejska Wspólnota Węgla i Stali**
- 25 marca 1957 – **traktaty rzymskie**
rozszerzenie współpracy na inne obszary gospodarki; dwa traktaty ustanawiające **Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG)** i **Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom)**
- 1 stycznia 1958 – wejście w życie traktatów rzymskich

1960 - 1969

wzrost gospodarczy

- 3 maja 1960 – utworzenie **Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA)** w celu wspierania wolnego handlu i integracji gospodarczej między niektórymi krajami spoza EWG: Austrią, Danią, Norwegią, Portugalią, Szwecją, Szwajcarią i Wielką Brytanią
- 30 lipca 1962 – **pierwsza wspólna polityka rolna**
- 20 lipca 1963 – EWG podpisuje **pierwsze duże porozumienie międzynarodowe** (konwencję z Jaunde) w celu promowania współpracy i handlu z 18 byłymi koloniami w Afryce
- 8 kwietnia 1965 – podpisanie **Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich**
traktat łączący organy wykonawcze trzech wspólnot (Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Euratomu) został podpisany w Brukseli i wszedł w życie w dniu 1 lipca 1967 (od tej pory Wspólnoty Europejskie będą miały jeden organ administracyjny [Komisja] i jeden organ wykonawczy [Rada])
- 1 lipca 1968 – **początek unii celnej** przez sześć krajów członkowskich EWG
zniesienie opłat celnych na towary importowane pomiędzy sobą, co po raz pierwszy pozwala na swobodną międzynarodową wymianę handlową

1970 - 1979

pierwsi nowi członkowie

- lata 70. XX w. – w porządku pojawia się obrada ochrona środowiska
- 1 stycznia 1973 – Wspólnota sześciu członków powiększa się do dziewięciu, gdy do Wspólnot Europejskich formalnie **przystępują Dania, Irlandia i Wielka Brytania**
- 10 grudnia 1974 – zmniejszanie dysproporcji między regionami utworzenie nowego ważnego funduszu w ramach europejskiej polityki regionalnej, którego celem jest transfer pieniędzy z bogatych do biednych regionów - **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**
- czerwiec 1979 – **pierwsze bezpośrednie wybory do Parlamentu Europejskiego**

1980 - 1989

upadek komunizmu

- sierpień 1980 – strajki w Stoczni Gdańskiej na rzecz praw pracowniczych
pracownicy Stoczni Gdańskiej strajkują, aby zdobyć więcej praw, we wrześniu **powstaje „Solidarność”** jako niezależny związek zawodowy
- grudzień 1981 – **stan wojenny w Polsce**
- 1 stycznia 1981 – **Grecja staje się dziesiątym krajem członkowskim UE**
- 1984 – **pierwszy europejski program badawczy („Esprit”)** na rzecz badań i innowacji na szczeblu europejskim
- 1 stycznia 1986 – **dwóch nowych członków – Hiszpania i Portugalia**
- luty 1986 – **jednolity akt europejski** uruchamia szeroko zakrojony 6-letni program mający na celu stworzenie jednolitego rynku (akt wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1987)
- 13 czerwca 1987 – **uruchomienie programu Erasmus** w celu finansowania studentów, którzy chcą studiować w innym kraju europejskim
- 9 listopada 1989 – **zjednoczenie Niemiec** (część wschodnia dołącza do Wspólnoty Europejskiej w październiku 1990)

🖱️ Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.1. Historia UE

1990 - 1999

Europa bez granic

- 7 lutego 1992 – **traktat z Maastricht**, który ustanawia zasady dotyczące przyszłej wspólnej waluty, a także polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz ściślejszej współpracy w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. **Unia Europejska zostaje oficjalnie utworzona na mocy traktatu, który wchodzi w życie w dniu 1 listopada 1993**
- 1 stycznia 1993 – **uruchomienie jednolitego rynku i ustanowienie czterech swobód – swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału**
- 1 stycznia 1994 – **utworzenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego** i rozszerzenie jednolitego rynku na kraje EFTA
- 1 stycznia 1995 – **nowi członkowie: Austria, Finlandia i Szwecja**
- 26 marca 1995 – zniesienie kontroli granicznych w siedmiu krajach UE; wchodzi w życie **układ z Schengen** – podróżni mogą poruszać się między tymi krajami bez kontroli paszportowych
- 2 października 1997 – **Traktat z Amsterdamu**, który wchodzi w życie 1 maja 1999)
- 1 stycznia 1999 – w 11 krajach **waluta euro** jest już stosowana w transakcjach handlowych i finansowych

2000 - 2009

dalszy rozwój

- 26 lutego 2001 – **traktat z Nicei**, którego celem jest zreformowanie instytucji, tak aby UE mogła skutecznie funkcjonować jako unia 25 państw członkowskich i przygotować się do przyjęcia kolejnej ważnej grupy nowych członków (traktat wchodzi w życie 1 lutego 2003)
- 1 stycznia 2002 – **banknoty i monety euro** wprowadzone zostają do obiegu w 12 państwach członkowskich UE
- 1 maja 2004 – **dziesięć nowych krajów: Cypr, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry**
- 29 maja – 1 czerwca 2005 – **Konstytucja UE** obywatele niektórych państw odrzucają
- 1 stycznia 2007 – **do UE dołączają Bułgaria i Rumunia**
- 13 grudnia 2007 – **Traktat z Lizbony** -> reforma lizbońska – „nowa unia” (wszystkie kraje UE ratyfikują traktat przed jego wejściem w życie 1 grudnia 2009)
- wrzesień 2008 – **światowy kryzys gospodarczy**

2010 - 2019

światowy kryzys gospodarczy

- 2010 – **Europa zмага się z kryzysem finansowym**
- 10 grudnia 2012 – **UE otrzymuje Pokojową Nagrodę Nobla**
- 1 lipca 2013 – **Chorwacja zostaje 28. członkiem UE**
- od listopada 2015 – terroryści uderzają w Europę niektóre **miasta europejskie, w tym Paryż, Bruksela, Nicea, Berlin, Londyn i Barcelona, stają się celem ataków terrorystycznych**; UE podejmuje działania w celu zaradzenia wszystkim aspektom zagrożenia terrorystycznego
- 12 grudnia 2015 – **porozumienie klimatyczne z Paryża** na konferencji ONZ w Paryżu (195 krajów zawiera nowe porozumienie w sprawie zmiany klimatu)
- grudzień 2015 – **ponad milion osób ubiega się o azyl w Europie** (polityka „herzlich willkommen”)
- 23 czerwca 2016 – **Wielka Brytania głosuje za wystąpieniem z UE** (52% głosujących opowiada się za wystąpieniem z UE)
- grudzień 2019 – nowa Komisja zakłada, że Europa stanie się neutralna dla klimatu do 2050, co zapewnić nowa strategia na rzecz wzrostu gospodarczego – **Europejski Zielony Ład**

2020 - dziś

...

- styczeń 2020 – pandemia COVID-19
- 31 stycznia 2020 – **Wielka Brytania wychodzi z UE** po 47 latach członkostwa
- kwiecień 2021 – inauguracja **Konferencji w sprawie przyszłości Europy** konferencja stanowi wcielenie w życie demokracji uczestniczącej i zapewnia obywatelom UE szansę na zabranie głosu w ważnych kwestiach i wzięcie udziału w kształtowaniu przyszłości UE.
- luty 2022 – **Rosja napada na Ukrainę**
-

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.1. Historia UE

Kraje członkowskie

1958	Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, RFN (od 1990 – Niemcy), Włochy	Europejska Wspólnota Gospodarcza
1973	Dania, Irlandia, Wielka Brytania	Wspólnota Europejska
1981	Grecja	
1986	Hiszpania, Portugalia	
1995	Austria, Finlandia, Szwecja	Unia Europejska
2004	Cypr, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry	
2007	Bułgaria, Rumunia	
2013	Chorwacja	

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.1. Historia UE

Kraje UE (EU 27) - lista państw członkowskich i daty ich przystąpienia do UE, strefy Schengen i strefy euro

 AUSTRIA - UE od 1995
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1997

 BELGIA - UE od 1958
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 BULGARIA - UE od 2007
strefa Schengen od 2024

 CHORWACJA - UE od 2013
strefa euro / strefa Schengen od 2023

 CYPR - UE od 2004
strefa euro od 2008

 CZECHY - UE od 2004
strefa Schengen od 2007

 DANIA - UE od 1973
strefa Schengen od 2001

 ESTONIA - UE od 2004
strefa euro od 2011 / strefa Schengen od 2007

 FINLANDIA - UE od 1995
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 2001

 FRANCJA - UE od 1958
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 GRECJA - UE od 1981
strefa euro od 2001 / strefa Schengen od 2000

 HISZPANIA - UE od 1986
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 HOLANDIA - UE od 1958
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 IRLANDIA - UE od 1973
strefa euro od 1999

 LITWA - UE od 2004
strefa euro od 2015 / strefa Schengen od 2007

 LUKSEMBURG - UE od 1958
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 ŁOTWA - UE od 2004
strefa euro od 2014 / strefa Schengen od 2007

 MALTA - UE od 2004
strefa euro od 2008 / strefa Schengen od 2007

 NIEMCY - UE od 1958
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 POLSKA - UE od 2004
strefa Schengen od 2007

 PORTUGALIA - UE od 1986
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1995

 RUMUNIA - UE od 2007
strefa Schengen od 2024

 SŁOWACJA - UE od 2004
strefa euro od 2009 / strefa Schengen od 2007

 SŁOWENIA - UE od 2004
strefa euro i do strefy Schengen od 2007

 SZWECJA - UE od 1995
strefa Schengen od 2001

 WĘGRY - od 2004
strefa Schengen od 2007

 WŁOCHY - UE od 1958
strefa euro od 1999 / strefa Schengen od 1997

 WIELKA BRYTANIA – 2020 BREXIT
w UE od 1973 do 2020

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.2. Zasady funkcjonowania UE

1

Zasada kompetencji przyznanych

UE działa tylko w tych obszarach, w których państwa członkowskie przyznały jej kompetencje na mocy traktatów.

2

Zasada subsydiarności

UE podejmuje działania tylko wtedy, gdy cele danej polityki nie mogą zostać skutecznie osiągnięte na poziomie krajowym.

3

Zasada proporcjonalności

Działania UE nie mogą wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów określonych w traktatach. Ingerencja UE powinna być jak najmniejsza i adekwatna do celu.

4

Zasada solidarności

Państwa członkowskie powinny wspierać się nawzajem i współpracować na rzecz wspólnych celów, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych.

5

Zasada lojalnej współpracy

UE i państwa członkowskie zobowiązane są do wzajemnego szacunku oraz wspierania realizacji celów Unii.

6

Zasada jednolitego rynku

UE funkcjonuje jako obszar bez barier handlowych, zapewniając swobodny przepływ towarów, usług, osób i kapitału.

7

Zasada praworządności

Wszystkie działania UE muszą opierać się na prawie, a instytucje i państwa członkowskie są zobowiązane do jego przestrzegania.

8

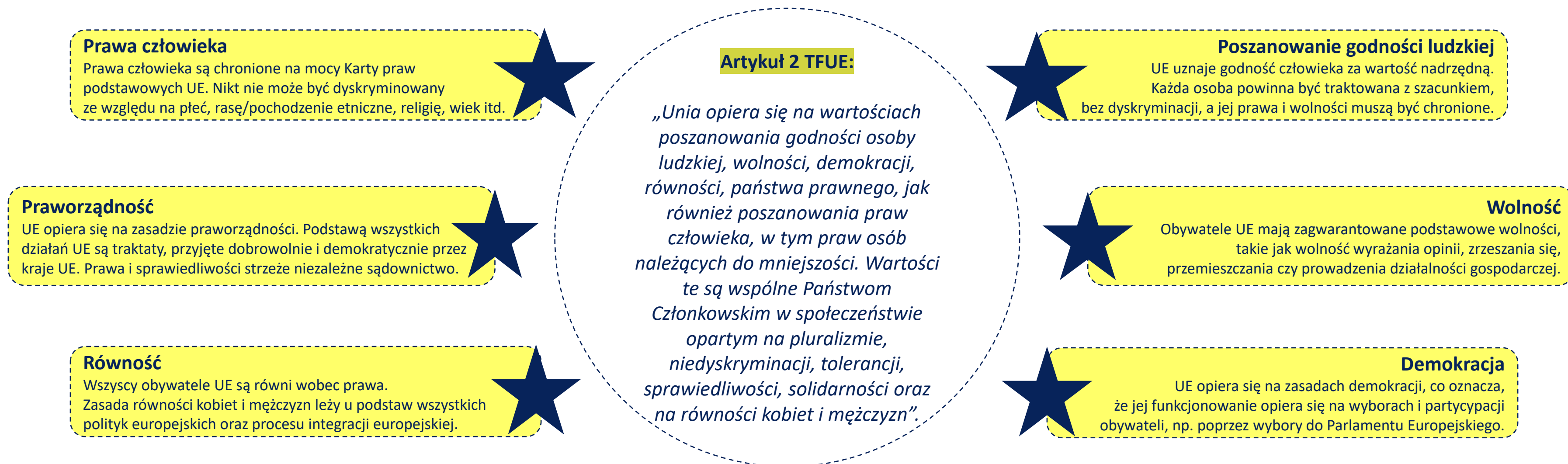
Zasada demokracji

Wszystkie działania UE muszą opierać się na prawie, a instytucje i państwa członkowskie są zobowiązane do jego przestrzegania.

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.3. Wartości UE

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.4. Kompetencje UE

Kompetencje wyłączne

art. 2 ust. 1 TFUE

Obszary, w których UE może samodzielnie stanowić prawo i przyjmować wiążące akty prawne. Państwa członkowskie mogą czynić to samo, działając wyłącznie na mocy uprawnień przyznanych przez UE.

UE posiada wyłączną kompetencję w następujących obszarach:

- unia celna
- ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego
- polityka pieniężna dla krajów strefy euro
- zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa
- wspólna polityka handlowa

Kompetencje dzielone

art. 2 ust. 2 TFUE

Kompetencje dzielone między UE a państwami członkowskimi dotyczą następujących obszarów:

- rynek wewnętrzny
- polityka społeczna (jedynie w odniesieniu do aspektów wyraźnie określonych w Traktacie)
- spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna (polityka regionalna);
- rolnictwo i rybołówstwo (z wyjątkiem zachowania morskich zasobów biologicznych)
- środowisko
- ochrona konsumentów
- transport
- sieci transeuropejskie
- energia
- przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości
- wspólne problemy bezpieczeństwa w zakresie zdrowia publicznego
- badania, rozwój technologiczny i przestrzeń kosmiczna
- współpraca na rzecz rozwoju i pomoc humanitarna

Kompetencje wspierające

art. 2 ust. 3 TFUE

UE może interweniować jedynie w celu wspierania, koordynowania lub uzupełniania działań państw członkowskich. Prawnie wiążące akty UE nie mogą wymagać harmonizacji praw i przepisów państw członkowskich.

Kompetencje wspierające dotyczą następujących obszarów: ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego;

- przemysł
- kultura
- turystyka
- edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport
- ochrona ludności
- współpraca administracyjna

Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.4. Kompetencje UE

Wykonywanie kompetencji

Wykonywanie kompetencji UE podlega dwóm podstawowym zasadom określonym w art. 5 TFUE:

- **Zasada proporcjonalności.** Treść i zakres działań UE nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Traktatów
- **Zasada pomocniczości.** W dziedzinach, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, UE podejmuje działania tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w wystarczający sposób przez państwa członkowskie i jeśli możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie UE

🖱️ Moduł 1: Wprowadzenie do Unii Europejskiej

1.5. Instytucje UE

Główne instytucje decyzyjne, które kierują administracją UE

Instytucje te wspólnie określają kierunek polityki UE i odgrywają różne role w procesie stanowienia prawa:

- **Parlament Europejski** - reprezentuje obywateli UE, współtworzy prawo i budżet
(Bruksela/Strasburg/Luksemburg)
- **Rada Europejska** - określa ogólny kierunek polityki UE
(Bruksela)
- **Rada Unii Europejskiej (Rada Ministrów)** - reprezentuje rządy państw członkowskich, współtworzy prawo i budżet
(Bruksela/Luksemburg)
- **Komisja Europejska** - proponuje przepisy, wdraża polityki i nadzoruje przestrzeganie prawa UE
(Bruksela/Luksemburg/przedstawicielstwa w całej UE)

Instytucje wspierające

- **Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej** - zapewnia jednolitą interpretację i stosowanie prawa unijnego we wszystkich krajach UE oraz rozstrzyga spory prawne między rządami państw członkowskich a instytucjami UE
(Luksemburg)
- **Europejski Bank Centralny** - zarządza euro oraz ustala i realizuje politykę gospodarczą i pieniężną UEgospodarczego
(Frankfurt)
- **Europejski Trybunał Obrachunkowy** - kontroluje prawidłowe gromadzenie i wykorzystywanie funduszy UE oraz wspomaga zarządzanie finansami Unii
(Luksemburg)

Moduł 2

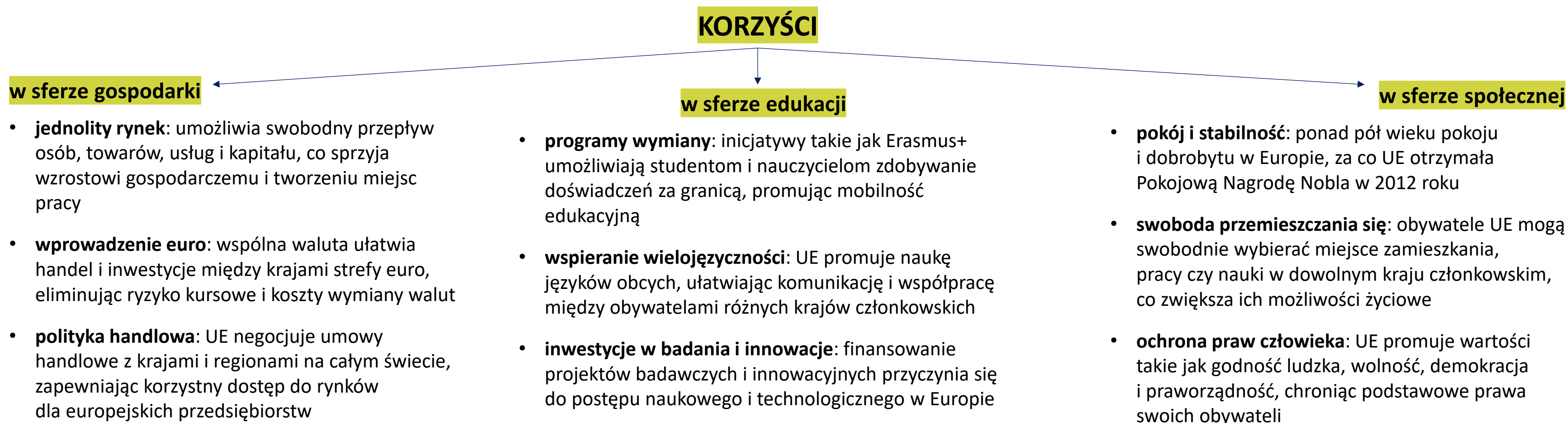
Korzyści z członkostwa w UE

Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

2.1. Wpływ UE na gospodarkę, edukację, społeczeństwo

Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

2.2. UE w codziennym życiu

Swoboda podróżowania w UE

- **Brak granic wewnętrznych** – swobodne przemieszczanie się między krajami UE bez kontroli paszportowej w strefie Schengen
- **Tanie podróże** – konkurencyjne ceny lotów, kolei i autobusów dzięki wspólnemu rynkowi
- **Wzajemne uznawanie dokumentów** – dowód osobisty wystarczy do podróży w większości krajów UE
- **Ochrona konsumentów** – prawa pasażerów w razie opóźnień lotów czy zgubienia bagażu

Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

2.2. UE w codziennym życiu

Prawa obywatelskie w UE

- **Prawo do pracy i nauki w każdym kraju UE** – bez konieczności ubiegania się o dodatkowe pozwolenia
- **Ochrona praw konsumenta** – zwrot towaru zakupionego online w dowolnym kraju UE w ciągu 14 dni
- **Dostęp do opieki zdrowotnej** – Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) zapewnia opiekę medyczną w krajach UE na tych samych zasadach co dla obywateli danego państwa
- **Prawo do petycji i skargi** – obywatele UE mogą zwracać się do instytucji unijnych w ważnych dla nich sprawach

Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

2.2. UE w codziennym życiu

Strefa Schengen to obszar UE bez kontroli na wewnętrznych granicach.

Obejmuje 29 państw:

Kraje UE			Kraje spoza UE
1. AT Austria	9. LU Luksemburg	18. PT Portugalia	26. IS Islandia
2. BE Belgia	10. LV Łotwa	19. RO Rumunia*	27. LI Liechtenstein
3. BG Bułgaria*	11. MT Malta	20. SK Słowacja	28. NO Norwegia
4. CZ Czechy	12. DE Niemcy	21. SI Słowenia	29. CH Szwajcaria
5. DK Dania	13. GR Grecja	22. SE Szwecja	
6. EE Estonia	14. ES Hiszpania	23. HU Węgry	
7. FI Finlandia	15. NL Holandia	24. IT Włochy	
8. FR Francja	16. LT Litwa	25. HR Chorwacja	
	17. PL Polska		

** Rumunia i Bułgaria częściowo dołączyły do strefy Schengen (w 2024 r.) - na razie tylko w zakresie ruchu lotniczego i morskiego*

Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

2.3. Europejska inicjatywa obywatelska

Cel:

Umożliwienie obywatelom UE aktywnego uczestnictwa w kształtowaniu polityki unijnej poprzez wnioskowanie o wprowadzenie nowych przepisów.

Warunki:

- Grupa co najmniej 7 obywateli UE z minimum 7 różnych krajów.
- Zebranie minimum 1 miliona podpisów z co najmniej 7 państw członkowskich, z uwzględnieniem minimalnej liczby podpisów z każdego kraju.

Procedura:

1. Utworzenie grupy organizatorów.
2. Złożenie wniosku o rejestrację inicjatywy do KE.
3. Po akceptacji – rozpoczęcie zbierania deklaracji poparcia.
4. Po zebraniu wymaganej liczby podpisów – przedłożenie inicjatywy KE do analizy.

Dalsze kroki po złożeniu inicjatywy:

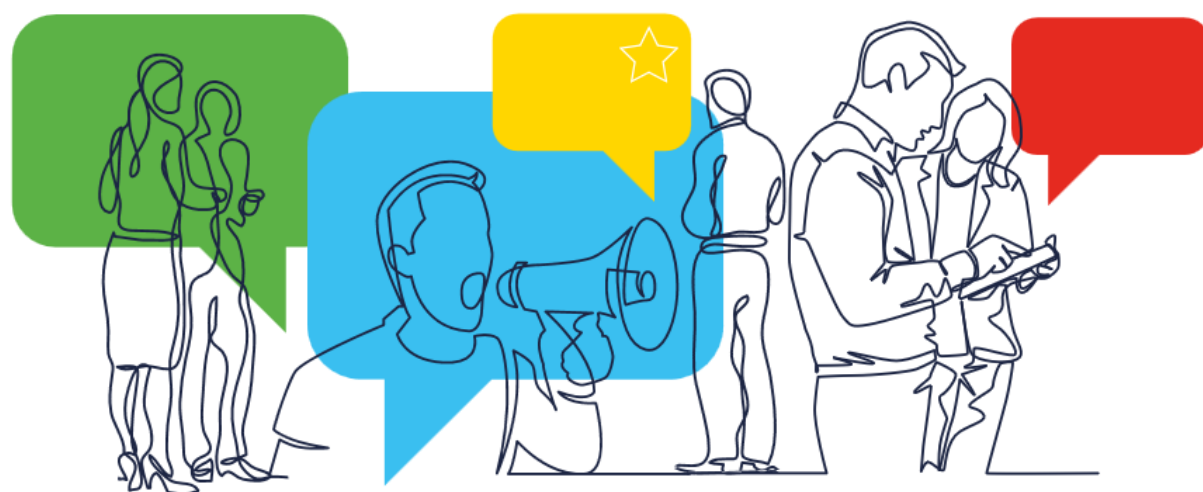
- Spotkanie organizatorów z przedstawicielami Komisji.
- Publiczne wysłuchanie w PE.
- Komisja wydaje formalną odpowiedź, określając planowane działania.

🖱️ Moduł 2: Korzyści z członkostwa w UE

2.3. Europejska inicjatywa obywatelska

RIGHT2WATER

Przykład Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej: Right2Water

Cel:

Uznanie dostępu do wody i urządzeń sanitarnych za prawo człowieka oraz promowanie dostarczania wody jako usługi publicznej.

Rezultat:

Inicjatywa "Right2Water" była pierwszą, która przekroczyła wymagany próg 1 miliona podpisów, co doprowadziło do debaty w Parlamencie Europejskim i zobowiązania Komisji Europejskiej do działań na rzecz poprawy dostępu do czystej wody w Europie.

Więcej informacji: <https://right2water.eu/>

Moduł 3

Programy edukacyjne UE

Moduł 3: Programy edukacyjne UE

3.1. Erasmus+

Opis programu:

Program Unii Europejskiej w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na lata 2021–2027.

Cele programu:

- Wspieranie rozwoju osobistego i zawodowego obywateli.
- Promowanie zrównoważonego wzrostu, zatrudnienia i spójności społecznej.

Europejski budżet programu na lata 2021–2027 wynosi **26,2 mld euro**.

Program UE w dziedzinie edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu. Jego celem jest wspieranie uczniów, studentów, nauczycieli, wykładowców i wolontariuszy w prowadzeniu międzynarodowych projektów służących podnoszeniu kompetencji.

Do udziału w programie są zatem uprawnione instytucje i organizacje publiczne i prywatne wspierające edukację formalną oraz uczenie się pozaformalne i nieformalne osób w każdym wieku.

Wraz z nową perspektywą finansową poszerzono założenia Erasmusa+, który w rezultacie stał się bardziej innowacyjny i inkluzyjny, a także bardziej cyfrowy. Będzie miał też kluczowe znaczenie dla planowanego do 2025 r. utworzenia **Europejskiego Obszaru Edukacji**, dzięki któremu Unia Europejska zamierza m.in. zapewnić wszystkim młodym ludziom dostęp do edukacji i szkoleń jak najwyższej jakości, umożliwić osobom uczącym się łatwe przemieszczanie się między systemami edukacji w różnych krajach, a także dać im możliwość znalezienia pracy w całej Europie.

Narodową Agencją Programu Erasmus+ i jego realizatorem w Polsce jest **Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji**: <https://erasmusplus.org.pl>

Moduł 3: Programy edukacyjne UE

3.1. Erasmus+

Akcje Kluczowe – na co można pozyskać dofinansowanie?

Akcja 1 (KA1): Mobilność edukacyjna - wspieranie mobilności uczniów, studentów, nauczycieli oraz pracowników instytucji edukacyjnych. Uczestnicy mogą brać udział w kursach, szkoleniach, prowadzić zajęcia lub obserwować pracę za granicą, co przyczynia się do rozwoju ich kompetencji językowych, społecznych i międzykulturowych.

Akcja 2 (KA2): Współpraca organizacji i instytucji - promocja międzynarodowej współpracy między szkołami, placówkami edukacyjnymi, władzami lokalnymi i regionalnymi oraz innymi organizacjami działającymi na rzecz edukacji. Projekty w ramach tej akcji skupiają się na opracowywaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych oraz wymianie dobrych praktyk, aby zapewnić wysoką jakość kształcenia.

Akcja 3 (KA3): Wsparcie w reformowaniu polityk - działania mające na celu wspieranie reform politycznych w dziedzinie edukacji, szkoleń i młodzieży, aby zwiększyć efektywność systemów edukacyjnych i dostosować je do potrzeb rynku pracy.

Sektory – w jakich obszarach można pozyskać dofinansowanie?

1. **Szkolnictwo wyższe** (HED - Higher Education) – mobilność studentów, wykładowców i pracowników uczelni, międzynarodowe partnerstwa akademickie.
2. **Kształcenie i szkolenie zawodowe** (VET - Vocational Education and Training) – wsparcie dla uczniów, nauczycieli i instytucji kształcenia zawodowego.
3. **Edukacja szkolna** (SCH - School Education) współpraca szkół, wymiany uczniów i nauczycieli, eTwinning.
4. **Edukacja dorosłych** (ADU - Adult Education) – rozwój kompetencji dorosłych, szkolenia i projekty wspierające uczenie się przez całe życie.
5. **Młodzież** (YOU - Youth) – mobilność młodzieży i osób pracujących z młodzieżą, wolontariat, wymiany międzynarodowe.
6. **Sport** (SPO – Sport) – współpraca międzynarodowa w dziedzinie sportu, promocja aktywności fizycznej i włączenia społecznego.
7. **Jean Monnet** (JMO) - komponent programu Erasmus+, który wspiera nauczanie, badania i debaty na temat integracji europejskiej, ma na celu pogłębianie wiedzy o UE.

Moduł 3: Programy edukacyjne UE

3.2. eTwinning

Opis programu:

eTwinning to europejska społeczność szkolna, która umożliwia przedszkolom, szkołom podstawowym i ponadpodstawowym z krajów UE oraz niektórych krajów partnerskich współpracę za pomocą mediów elektronicznych. Program ten pozwala nauczycielom i uczniom na realizację wspólnych projektów edukacyjnych, wymianę doświadczeń oraz materiałów dydaktycznych, co poszerza zakres pedagogicznych możliwości i motywuje do nauki oraz otwartości na Europę.

Cele programu:

- Promowanie współpracy szkół w Europie
- Wspieranie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji
- Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli

Kluczowe cechy eTwinning:

- **Wykorzystanie technologii:** program promuje użycie komputerów, internetu oraz różnorodnego oprogramowania, co czyni zajęcia bardziej angażującymi dla uczniów.
- **Praktyczne zastosowanie języków obcych:** uczniowie komunikują się z rówieśnikami z innych krajów, co motywuje ich do nauki języków obcych i doskonalenia umiejętności komunikacyjnych.
- **Integracja z programem nauczania:** tematy projektów można łatwo włączyć w podstawę programową różnych przedmiotów, co uatrakcyjni treści edukacyjne i sprzyja interdyscyplinarności.
- **Elastyczność:** nauczyciele mają swobodę w dostosowywaniu tematyki, działań, narzędzi oraz czasu trwania projektów do potrzeb uczniów i szkoły, co pozwala na bieżące modyfikacje i dostosowanie do aktualnych wymagań.
- **Współpraca:** projekty opierają się na wspólnie opracowanym planie, nastawionym na ścisłą współpracę i tworzenie rezultatów będących efektem pracy wszystkich partnerów, co rozwija kompetencje społeczne, uczy efektywnej komunikacji oraz otwartości na różnorodność.

Program eTwinning stawia minimalne wymagania formalne, co ułatwia nauczycielom rozpoczęcie współpracy i realizację projektów edukacyjnych na poziomie międzynarodowym.

Krajowe Biuro eTwinning w Polsce: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji <https://etwinning.pl/kontakt>

Moduł 3: Programy edukacyjne UE

3.3. Fundusze strukturalne

Szkoły ponadpodstawowe w Polsce mają możliwość ubiegania się o różne fundusze europejskie, które wspierają rozwój edukacji, modernizację infrastruktury oraz podnoszenie jakości kształcenia:

Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+)

EFS+ wspiera projekty mające na celu **wyrównywanie szans edukacyjnych, podnoszenie kompetencji uczniów i nauczycieli oraz promowanie włączenia społecznego**.

Przykładem takiego wsparcia jest rządowy program "Szkoła dla Wszystkich", realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, z budżetem wynoszącym ponad 116 milionów euro.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)

EFRR finansuje inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, takie jak budowa i modernizacja szkół, wyposażenie pracowni czy dostosowanie placówek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Na przykład, w Małopolsce realizowane jest Działanie 5.5 "Infrastruktura edukacji - ZIT", wspierające rozwój infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych w celu zwiększenia ich dostępności dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Programy regionalne

W zależności od województwa, dostępne są różne programy operacyjne oferujące wsparcie dla szkół ponadpodstawowych.

Przykładowo, w Małopolsce w ramach Działania 5.3 "Infrastruktura kształcenia zawodowego" wspierana jest infrastruktura szkół prowadzących kształcenie zawodowe, szczególnie w branżach kluczowych dla regionalnego rynku pracy.

Moduł 3: Programy edukacyjne UE

3.3. Fundusze strukturalne

Jak aplikować o środki na projekty edukacyjne?

1

Znalezienie odpowiedniego naboru

Sprawdzenie aktualnych ogłoszeń o naborach na stronach:

- Funduszy Europejskich
- Regionalnych Programów Operacyjnych poszczególnych województw
- Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz urzędów marszałkowskich
- Narodowej Agencji Programu Erasmus+

2

Przygotowanie wniosku

Wniosek o dofinansowanie powinien zawierać:

- Opis projektu (cele, grupa docelowa, plan działań)
- Budżet i kosztorys
- Harmonogram realizacji
- Zakładane efekty i rezultaty

3

Złożenie wniosku

Aplikację składa się elektronicznie przez dedykowane systemy, np.:

- SL2014 dla funduszy krajowych i regionalnych
- EU Login i portale KE dla programów międzynarodowych (np. Erasmus+)

Każdy nabór ma **konkretny termin** – wniosek musi być złożony na czas!

4

Ocena i podpisanie umowy

- Wnioski są oceniane pod względem formalnym i merytorycznym
- Po pozytywnej ocenie szkoła podpisuje umowę o dofinansowanie

5

Realizacja projektu i rozliczenie

- Po otrzymaniu środków szkoła realizuje działania zgodnie z harmonogramem
- Konieczne jest regularne raportowanie i rozliczanie wydatków.

W przypadku niezgodności z założeniami projektu środki mogą zostać cofnięte!

Moduł 4

Jak nauczać o UE?

Moduł 4: Jak nauczać o UE?

4.1. UE – misja (nie)możliwa? – mapa skojarzeń

Ćwiczenie na start

1

Na tablicy proszę zapisać pierwsze skojarzenia związane z tym, **jak uczniowie postrzegają UE?**

2

Proszę podzielić skojarzenia na **fakty** i **mit**y.

Pytanie: **Które mity warto obalać?**

Moduł 4: Jak nauczać o UE?

4.2. Jakie trudności napotykają nauczyciele w nauczaniu o UE? – dyskusja

1. **Brak zainteresowania uczniów** – temat UE może wydawać się abstrakcyjny i oderwany od codziennego życia młodzieży.
2. **Skomplikowane zagadnienia** – struktury instytucjonalne, procesy decyzyjne i prawne są trudne do przystępnego wyjaśnienia.
3. **Brak atrakcyjnych materiałów dydaktycznych** – choć istnieją różne zasoby, często nie są one dostosowane do wieku uczniów lub nie angażują ich w wystarczający sposób.
4. **Obciążenie programowe** – nauczyciele muszą realizować wiele tematów, a UE bywa traktowana jako mniej priorytetowa.
5. **Polaryzacja polityczna** – dyskusje o UE często wzbudzają kontrowersje, co może utrudniać obiektywne przekazywanie wiedzy.
6. **Brak szkoleń i wsparcia** – nauczyciele rzadko mają dostęp do kursów i warsztatów na temat skutecznego nauczania o UE.
7. **Szybko zmieniające się realia** – np. Brexit, nowe regulacje czy zmieniające się priorytety polityczne mogą utrudniać aktualizowanie treści.

Moduł 4: Jak nauczać o UE?

4.2. Jakie trudności napotykają nauczyciele w nauczaniu o UE? – dyskusja

Jak radzić sobie z trudnościami?

Uatrakcyjnienie nauczania i zwiększenie zaangażowania uczniów

- powiązanie tematu UE z codziennym życiem młodzieży
- wykorzystanie gier i symulacji (np. debata, escape room)
- korzystanie z mediów społecznościowych (TikTok, YouTube, Instagram)
- Interaktywne quizy i narzędzia online (Kahoot, Quizizz)

Uproszczenie trudnych zagadnień

- stosowanie infografik i map myśli.
- korzystanie z animacji i filmów edukacyjnych
- porównania do znanych uczniom sytuacji (np. UE jako „samorząd uczniowski”)
- interdyscyplinarne podejście – łączenie tematów UE z innymi przedmiotami

Przeciwdziałanie polaryzacji politycznej

- korzystanie z neutralnych źródeł i faktów
- nauka krytycznego myślenia i analiza różnych punktów widzenia
- organizowanie debat w stylu oksfordzkim

Wsparcie nauczycieli i odciążenie ich w nauczaniu o UE

- kursy online dla nauczycieli (np. European School Academy)
- współpraca z Biurem Parlamentu Europejskiego w Polsce
- tworzenie grup wsparcia i wymiana materiałów dydaktycznych
- krótkie formy dydaktyczne (mini-lekcje, podcasty)

Aktualizowanie wiedzy o UE

- śledzenie bieżących wydarzeń
- regularne aktualizowanie materiałów i wprowadzenie modułu „Nowości z UE”
- organizowanie spotkań z ekspertami i praktykami UE

Moduł 4: Jak nauczać o UE?

4.3. Cztery drogi do nauczania o UE – praca w grupach

Grupa 1

Symulacja: Obrady Rady Unii Europejskiej

Nauczyciele opracowują plan zajęć dla uczniów, którzy będą wcielać się w ministrów krajów UE i negocjować stanowisko w sprawie aktualnej polityki UE (np. zmiany klimatyczne, budżet UE). Celem zajęć jest pokazanie uczniom, jak działa proces decyzyjny w UE.

Grupa 2

Escape Room: Zagadki Unii Europejskiej

Nauczyciele opracowują zagadki, które mogłyby wykorzystać w klasie do zajęć w formule escape room. Przykładowe zadania: Odszyfrowanie traktatów UE; Znalezienie ukrytego budżetu UE; Rozwikłanie tajemnicy instytucji unijnych

Grupa 3

Projekt: Unia w moim mieście

Nauczyciele opracowują mini-projekt dla uczniów, którego celem jest ustalenie jak UE wpływa na życie codzienne? Zadaniem uczniów będzie znalezienie inwestycji, programów lub wydarzeń finansowanych przez UE w swoim mieście lub regionie, a następnie przedstawienie ich w formie plakatu, krótkiego filmu lub prezentacji.

Grupa 4

Debata: Czy UE powinna wprowadzić wspólną politykę obronną?

Nauczyciele opracowują plan zajęć dla uczniów, którzy podczas debaty będą wcielać się w zwolenników wspólnej polityki obronnej (argumentują za utworzeniem unijnej armii i silniejszą koordynacją działań obronnych) oraz obrońców suwerenności państw (sprzeciwiają się wspólnej armii, wskazując na konieczność niezależności krajowych sił zbrojnych).

🖱️ Moduł 4: Jak nauczać o UE?

4.4. Przykładowe metody i narzędzia dydaktyczne w nauczaniu o UE

learning-corner.learning.europa.eu

Interaktywne prezentacje multimedialne

- **"UE w skrócie"**: prezentacja zawierająca podstawowe informacje o UE, podzielona na cztery części, umożliwiającą elastyczne dostosowanie do potrzeb lekcji.

Gry edukacyjne i quizy

- **"Europa Quest"**: interaktywny quiz edukacyjny dotyczący instytucji, historii i procesu decyzyjnego UE oraz europejskiej kultury.
- **"UE & ja"**: publikacja z zadaniami i towarzyszącym quizem internetowym, pozwalająca na sprawdzenie wiedzy o UE.

Projekty i symulacje

- **"EUcraft"**: cyfrowa gra symulacyjna, w której uczniowie wcielają się w ministrów krajów UE i negocjują unijne decyzje.
- **"Edukacja obywatelska"**: zestaw materiałów pomagających w wyjaśnieniu zalet współpracy i integracji europejskiej, zawierający konspekty lekcji i zajęć praktycznych.

Moduł 4: Jak nauczać o UE?

4.4. Przykładowe metody i narzędzia dydaktyczne w nauczaniu o UE

Materiały dydaktyczne o UE dla nauczycieli dostępne na stronie **European Education Area**:

1. **eTwinning**: europejska platforma współpracy dla nauczycieli, dostępna w 30 językach. Umożliwia komunikację, wymianę materiałów, udział w zajęciach związanych z rozwojem zawodowym oraz realizację wspólnych projektów edukacyjnych.
2. **Kącik edukacyjny (Learning corner)**: Zbiór materiałów dydaktycznych, w tym gier online, które pomagają uczniom w różnym wieku poznać Unię Europejską. Dostępne są również konkursy oraz różnorodne materiały edukacyjne.
3. **Kącik edukacyjny Eurostatu**: Zasoby i narzędzia pomagające w nauczaniu statystyki, geografii czy nauk społecznych, umożliwiające uczniom lepsze zrozumienie danych statystycznych związanych z UE.
4. **ePlatforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE)**: Wielojęzyczna społeczność dla profesjonalistów zajmujących się edukacją dorosłych, oferująca materiały dydaktyczne, kursy online oraz publikacje związane z nauczaniem o UE.
5. **Wirtualne wymiany Erasmusa+**: Innowacyjne możliwości wymiany online dla młodzieży z Europy i regionu Morza Śródziemnego, promujące interkulturowe doświadczenia edukacyjne związane z UE.

**European
Education
Area**

<https://education.ec.europa.eu/pl/resources-and-tools/online-platforms>

Powyższe platformy i zasoby stanowią cenne wsparcie dla nauczycieli w przekazywaniu wiedzy o UE, jej strukturach, politykach oraz wartościach, umożliwiając jednocześnie rozwijanie kompetencji cyfrowych i interkulturowych uczniów.

Podsumowanie

Moduł
1

Wprowadzenie do UE

- UE opiera się na wspólnych wartościach, zasadach i instytucjach.
- Historia i kompetencje UE kształtują jej współczesne funkcjonowanie.

Moduł
2

Korzyści z członkostwa w UE

- Członkostwo w UE wpływa na gospodarkę, edukację i codzienne życie obywateli.
- Swoboda podróżowania i prawa obywatelskie zwiększają integrację społeczną.

Moduł
3

Programy edukacyjne UE

- UE oferuje programy wspierające edukację i rozwój, np. Erasmus+ i eTwinning.
- Fundusze strukturalne umożliwiają realizację projektów edukacyjnych.

Moduł
4

Jak nauczać o UE?

- Nauczyciele mierzą się z wyzwaniami w nauczaniu o UE, ale istnieją skuteczne metody dydaktyczne.
- Warsztaty i narzędzia pomagają w przekazywaniu wiedzy o UE w angażujący sposób.

Edukacja o UE – klucz do świadomego obywatelstwa!

WIDE - Wider and Deeper EU

Proj. Ref. Num. 101176547

Jean Monnet Teacher Training

Co-funded by
the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Legal description – Creative Commons licensing: The materials published on the Micro2 project website are classified as Open Educational Resources' (OER) and can be freely (without permission of their creators): downloaded, used, reused, copied, adapted, and shared by users, with information about the source of their origin.